

ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมพุทธศาสนิกชนในการอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนา พ.ศ.
(นายพนพล แก้วสุพัฒน์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

ข้อมูลประกอบการพิจารณา

ร่างพระราชบัญญัตินี้เป็นการเสนอกฎหมายฉบับใหม่โดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอันเป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๓๓ (๒) เพื่อให้มีกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมพุทธศาสนิกชนในการอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนา โดยมีบทบัญญัติทั้งหมด จำนวน ๒๖ มาตรา ซึ่งเป็นการกำหนดแนวทางที่เป็นมาตรการสนับสนุนและส่งเสริมให้รัฐและพุทธศาสนิกชนร่วมกันอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนา กำหนดให้มีองค์กรและหน่วยงานที่ต้องปฏิบัติและรับผิดชอบในการ กำกับดูแลและขับเคลื่อนภารกิจต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กำหนดให้มีการจัดตั้งกองทุนเพื่อการอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริม สนับสนุน อุปถัมภ์ และคุ้มครองการดำเนินกิจกรรมและการดำเนินการใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา รวมถึงกำหนดมาตรการคุ้มครองและให้ความช่วยเหลือแก่พระภิกษุหรือสามเณรที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดทางอาญา เป็นต้น โดยการเสนอร่างพระราชบัญญัตินี้มิได้มีการกำหนดบทลงโทษซึ่งจะกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคล และเป็นไปอย่างสอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หมวด ๖ แนวนโยบายแห่งรัฐ มาตรา ๖๗ ซึ่งบัญญัติว่า “รัฐพึงอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่น ทั้งนี้ ในการอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาอันเป็นศาสนาที่ประชาชนชาวไทยส่วนใหญ่นับถือมาช้านาน รัฐพึงส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาและการเผยแผ่หลักธรรมของพระพุทธศาสนาเถรวาทเพื่อให้เกิดการพัฒนาจิตใจและปัญญา และต้องมีมาตรการและกลไกในการป้องกันมิให้มีการบ่อนทำลายพระพุทธศาสนาไม่ว่าในรูปแบบใด และพึงส่งเสริมให้พุทธศาสนิกชนมีส่วนร่วมในการดำเนินมาตรการหรือกลไกดังกล่าวด้วย”

อย่างไรก็ตามเนื่องจากบทบัญญัติของร่างพระราชบัญญัตินี้ในมาตรา ๒๔ ได้กำหนดหลักการให้ผู้บริจาคเงินให้แก่กองทุนเพื่อการอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนามีสิทธินำจำนวนเงินที่บริจาคไปหักเป็นค่าลดหย่อนหรือรายจ่ายตามประมวลรัษฎากรได้นั้น ย่อมทำให้รัฐจัดเก็บภาษีได้ลดลงอันจะส่งผลทำให้รัฐได้รับเงินรายได้ลดลง ด้วยเหตุดังกล่าวร่างพระราชบัญญัตินี้จึงมีสาระเกี่ยวข้องกับการจัดสรร รับ รักษา หรือจ่ายเงินแผ่นดิน หรือการโอนงบประมาณรายจ่ายของแผ่นดิน ดังนั้น จึงเข้าลักษณะเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงินตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๓๔ (๒) จึงต้องเสนอต่อนายกรัฐมนตรีเพื่อให้มีคำรับรองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๓๓ วรรคสอง ต่อไป

การเสนอร่างพระราชบัญญัตินี้สามารถพิจารณาสาระสำคัญได้ ดังนี้

๑. การกำหนดผู้รักษาการตามกฎหมาย และอำนาจในการออกระเบียบและประกาศ

- กำหนดให้นายกรัฐมนตรีเป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และเป็นผู้มีอำนาจออกระเบียบและประกาศ เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๔)

๒. บททั่วไป (หมวด ๑)

- กำหนดหลักการทั่วไปของกฎหมายเพื่อให้รัฐและพุทธศาสนิกชนร่วมกันอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนา ในแนวทางดังต่อไปนี้

- (๑) สนับสนุนการบริหารจัดการปกครองคณะสงฆ์ การศาสนศึกษา การศาสนสงเคราะห์ การเผยแผ่ การสาธารณูปการ หรือการสาธารณสงเคราะห์ ของพระพุทธศาสนา
 - (๒) ส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักธรรมของพุทธศาสนิกชนให้เจริญมั่นคงในหลักไตรสิกขา
 - (๓) ส่งเสริมการจัดการศึกษาของวัดให้มีบทบาทในการเผยแผ่หลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนาเพื่อปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมที่ดีเพื่อพัฒนาจิตใจ
 - (๔) ส่งเสริมเด็ก เยาวชน และประชาชน ให้มีโอกาสเข้าถึงความรู้ความเข้าใจในหลักพุทธธรรม ศีลธรรม และจริยธรรม
 - (๕) ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ องค์กรทางพระพุทธศาสนา ภาคเอกชนและภาคประชาชน ในการดำเนินกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา
 - (๖) ยกย่องเชิดชูเกียรติผู้มีผลงานดีเด่นและเป็นแบบอย่างที่ดีในทางพระพุทธศาสนา
 - (๗) ส่งเสริมการเดินทางไปนมัสการพุทธสังเวชนียสถาน
 - (๘) จัดให้มีการสอดส่องดูแลและปกป้องกิจการเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาไม่ให้มีการกระทำละเมิด ดูหมิ่น เหยียดหยาม ทำลาย ลอกเลียน ดัดแปลง หรือทำให้วิปริตไป
 - (๙) ส่งเสริมและสนับสนุนการนำหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนามาใช้ เพื่อเสริมสร้างศีลธรรม คุณธรรม และจริยธรรมในการพัฒนาคุณภาพชีวิต และสร้างความสามัคคีของพุทธศาสนิกชน
 - (๑๐) ให้ความอุปถัมภ์และคุ้มครองพระภิกษุและสามเณรซึ่งถูกดำเนินคดีหรืออาพาร
 - (๑๑) ส่งเสริมให้มีสมาชิกอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาประจำจังหวัด
 - (๑๒) จัดให้มีระบบการบริการสาธารณสุขและการพัฒนาระบบสุขภาพแก่คณะสงฆ์และสามเณรอย่างมีมาตรฐาน ทั้งถึง สะดวก และมีประสิทธิภาพ
- (ร่างมาตรา ๕)

๓. คณะกรรมการ (หมวด ๒) : คณะกรรมการอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนา

๑) กำหนดให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนา” ประกอบด้วย (๑) นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ (๒) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงยุติธรรม ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ อัยการสูงสุด ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ นายกสภานายความ ผู้แทนมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และผู้แทนมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย (๓) กรรมการซึ่งมหาเถรสมาคมแต่งตั้งจากพระภิกษุหรือคฤหัสถ์ จำนวน ๕ รูปหรือคน (๔) กรรมการซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้แทนองค์กรทางพระพุทธศาสนา จำนวน ๔ คน และ (๕) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งจากบุคคลผู้มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์เป็นที่ประจักษ์ด้านพระพุทธศาสนา จำนวน ๕ คน

โดยกำหนดให้ “ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ” เป็นกรรมการและเลขานุการ และให้สามารถแต่งตั้งข้าราชการในสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เป็นผู้ช่วยเลขานุการ นอกจากนี้ยังกำหนดให้กรรมการโดยตำแหน่งตาม (๒) ต้องเป็นผู้มีสัญชาติไทยและนับถือศาสนาพุทธตั้งแต่กำเนิด หากบุคคลผู้ดำรงตำแหน่งนั้นไม่ได้นับถือศาสนาพุทธตั้งแต่กำเนิดให้รองปลัดกระทรวงเป็นกรรมการโดยตำแหน่งแทน ทั้งนี้ หลักเกณฑ์และวิธีการได้มาซึ่งกรรมการซึ่งเป็นผู้แทนองค์กรทางพระพุทธศาสนาตาม (๔) และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตาม (๕) ให้เป็นไปตามระเบียบที่นายกรัฐมนตรีประกาศกำหนด

(ร่างมาตรา ๖)

๒) กำหนดคุณสมบัติและการไม่มีลักษณะต้องห้าม ของกรรมการอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนา สัดส่วนกรรมการผู้แทนจากองค์กรทางพระพุทธศาสนา ตามร่างมาตรา ๖ (๔) และสัดส่วนกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ตามร่างมาตรา ๖ (๕) ดังต่อไปนี้ (๑) มีสัญชาติไทยและนับถือพระพุทธศาสนาโดยกำเนิด (๒) มีอายุไม่ต่ำกว่า ๔๕ ปีบริบูรณ์ (๓) เป็นผู้เลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (๔) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย (๕) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ และ (๖) ไม่เคยได้โทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ (ร่างมาตรา ๗)

๓) กำหนดวาระการดำรงตำแหน่ง ของกรรมการอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนา สัดส่วนกรรมการผู้แทนจากองค์กรทางพระพุทธศาสนา ตามร่างมาตรา ๖ (๔) และสัดส่วนกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ตามร่างมาตรา ๖ (๕) โดยให้มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ ๔ ปีนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง และอาจได้รับการแต่งตั้งได้อีก แต่ต้องไม่เกิน ๒ วาระ ติดต่อกัน ทั้งนี้ เมื่อครบกำหนดวาระแล้วหากยังมีได้มีการแต่งตั้งกรรมการขึ้นใหม่ ให้กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระดังกล่าวอยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่ากรรมการซึ่งได้รับการแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่ (ร่างมาตรา ๘)

๔) กำหนดกรณีการพ้นจากตำแหน่งนอกเหนือจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ของกรรมการอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนา สัดส่วนกรรมการผู้แทนจากองค์กรทางพระพุทธศาสนา ตามร่างมาตรา ๖ (๔) และสัดส่วนกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ตามร่างมาตรา ๖ (๕) คือ (๑) ตาย (๒) ลาออก (๓) เป็นผู้บกพร่องในศีลธรรมจนเป็นที่รังเกียจของสังคม (๔) นายกรัฐมนตรีให้ออก เพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือหย่อนความสามารถ (๕) ต้องโทษจำคุกโดยพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก และ (๖) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามอย่างหนึ่งอย่างใดตามร่างมาตรา ๗ (ร่างมาตรา ๙)

๕) กำหนดกรณีการพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ ของกรรมการอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนา สัดส่วนกรรมการผู้แทนจากองค์กรทางพระพุทธศาสนา ตามร่างมาตรา ๖ (๔) และสัดส่วนกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ตามร่างมาตรา ๖ (๕) โดยให้นายกรัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการแทน และให้ผู้ได้รับการแต่งตั้งดังกล่าวอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งตนแทน เว้นแต่วาระของกรรมการเหลือไม่ถึง ๙๐ วัน จะไม่แต่งตั้งกรรมการแทนก็ได้ โดยให้คณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการเท่าที่เหลืออยู่ (ร่างมาตรา ๑๐)

๖) กำหนดให้คณะกรรมการอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนา มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดนโยบายและแนวทางการอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนา

(๒) พิจารณาให้ความเห็นชอบมาตรการและแผนการอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาเสนอต่อคณะรัฐมนตรี

(๓) สนับสนุนกิจการของคณะสงฆ์ และส่งเสริมการเดินทางไปนมัสการ พุทธสังเวชนียสถาน

(๔) ประกาศจัดตั้งสมัชชาอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาประจำจังหวัด

(๕) กำหนดหลักเกณฑ์การประเมินผลการดำเนินงานและการบริหารจัดการของสมัชชาอุปถัมภ์และคຸ້ມครองพระพุทທศาสนาประจำจังหวัด

(๖) กำหนดแนวทางให้คณะกรรมการสมัชชาอุปถัมภ์และคຸ້ມครองพระพุทທศาสนาประจำจังหวัดปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายและแนวทางการอุปถัมภ์และคຸ້ມครองพระพุทທศาสนา

(๗) กำหนดมาตรฐานข้อมูลและมาตรฐานการแลกเปลี่ยนข้อมูลในการอุปถัมภ์และคຸ້ມครองพระพุทທศาสนา

(๘) เสนอแนะต่อรัฐมนตรีให้นำแนวทางปฏิบัติที่ดีในการอุปถัมภ์และคຸ້ມครองพระพุทທศาสนาของสมัชชาอุปถัมภ์และคຸ້ມครองพระพุทທศาสนาประจำจังหวัดไปใช้ในจังหวัดอื่น

(๙) เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่ง ที่เป็นอุปสรรคต่อการอุปถัมภ์และคຸ້ມครองพระพุทທศาสนา โดยนำผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินงานของสมัชชาอุปถัมภ์และคຸ້ມครองพระพุทທศาสนาประจำจังหวัดมาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขดังกล่าว

(๑๐) พิจารณาให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีเสนอต่อคณะรัฐมนตรี

(๑๑) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อทำการแทนหรือปฏิบัติงานตามที่คณะกรรมการอุปถัมภ์และคຸ້ມครองพระพุทທศาสนามอบหมาย

(๑๒) ออกระเบียบหรือประกาศเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

(๑๓) หน้าที่และอำนาจอื่นใดตามที่พระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการอุปถัมภ์และคຸ້ມครองพระพุทທศาสนา

(ร่างมาตรา ๑๑)

๗) กำหนดองค์ประชุมของคณะกรรมการอุปถัมภ์และคຸ້ມครองพระพุทທศาสนา โดยต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม ซึ่งหากประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ที่ประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม โดยการวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก และกรรมการคนหนึ่งให้มี ๑ เสียงในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีก ๑ เสียง เป็นเสียงชี้ขาด (ร่างมาตรา ๑๒)

๘) กำหนดให้คณะกรรมการอุปถัมภ์และคຸ້ມครองพระพุทທศาสนามีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงาน เพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการตามที่คณะกรรมการฯ มอบหมาย ทั้งนี้ ให้นำหลักการเกี่ยวกับองค์ประชุม การปฏิบัติหน้าที่แทนประธานกรรมการ และการออกเสียงในที่ประชุม ตามร่างมาตรา ๑๒ มาบังคับใช้กับการประชุมของคณะอนุกรรมการและคณะทำงาน โดยอนุโลม (ร่างมาตรา ๑๓)

๔. คณะกรรมการ (หมวด ๒) : หน่วยงานซึ่งทำหน้าที่เป็นหน่วยธุรการและรับผิดชอบงานการประชุม

- กำหนดให้ “สำนักงานพระพุทທศาสนาแห่งชาติ” ทำหน้าที่เป็นหน่วยธุรการและรับผิดชอบงานการประชุมของคณะกรรมการอุปถัมภ์และคຸ້ມครองพระพุทທศาสนา คณะกรรมการสมัชชาอุปถัมภ์และคຸ້ມครองพระพุทທศาสนาประจำจังหวัด และคณะกรรมการบริหารกองทุนเพื่อการอุปถัมภ์และคຸ້ມครองพระพุทທศาสนา รวมถึงให้มีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นหน่วยงานกลางในการดำเนินการ ส่งเสริม สนับสนุน และการประสานงานของสมัชชาอุปถัมภ์และคຸ້ມครองพระพุทທศาสนาประจำจังหวัด

(๒) จัดให้มีการวิเคราะห์และวิจัยเพื่อการอุปถัมภ์และคຸ້ມครองพระพุทທศาสนา

(๓) จัดให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนา ของสมาชิกอุปถัมภ์ และคุ้มครองพระพุทธศาสนาประจำจังหวัด

(๔) รวบรวมข้อมูล ศึกษา และวิเคราะห์แนวทางการอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนา ในแต่ละจังหวัด รวมทั้งนำเสนอแนวทางการขยายผลแนวปฏิบัติที่ดีในการอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนา ต่อคณะกรรมการอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนา

(๕) กำกับ ติดตาม และตรวจสอบการอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาของสมาชิก อุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาประจำจังหวัด

(๖) จัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับการอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนา

(๗) ปฏิบัติงานอื่นใดตามพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นที่บัญญัติให้เป็นหน้าที่และอำนาจ ของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ หรือตามที่คณะกรรมการอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนามอบหมาย (ร่างมาตรา ๑๔)

๕. คณะกรรมการ (หมวด ๒) : สมาชิกอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาประจำจังหวัด

๑) กำหนดให้มี “สมาชิกอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาประจำจังหวัด” โดยการจัดตั้ง สมาชิกฯ ให้มี “คณะผู้เสนอ” คณะหนึ่งโดยความเห็นชอบของผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งคณะผู้เสนอต้องแสดงให้เห็นถึงความพร้อมที่จะดำเนินการอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาและการมีส่วนร่วมขององค์กรภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้องในจังหวัด ทั้งนี้ จำนวนและคุณสมบัติ ของคณะผู้เสนอ หลักเกณฑ์และวิธีการ ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนา ประกาศกำหนด โดยคณะกรรมการฯ อาจกำหนดให้แตกต่างกันในแต่ละจังหวัดได้ตามความเหมาะสม (ร่างมาตรา ๑๕)

๒) กำหนดให้การเสนอจัดตั้งสมาชิกอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาประจำจังหวัด ต้องกระทำอย่างเปิดเผย และอย่างน้อยต้องมีรายละเอียด คือ (๑) รายชื่อคณะผู้เสนอ (๒) รายชื่อขององค์กร หรือเครือข่ายที่ประสงค์จะเข้าร่วมให้การสนับสนุน (๓) แนวทางการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ตามร่างมาตรา ๕ ซึ่งเป็นหลักการทั่วไปที่กำหนดให้รัฐและพุทธศาสนิกชนร่วมกันอุปถัมภ์และคุ้มครอง พระพุทธศาสนา (๔) แนวทางการประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้อง และ (๕) ผลการรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง และการวิเคราะห์ ความพร้อมในการจัดตั้งสมาชิกอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาประจำจังหวัดอย่างรอบด้าน (ร่างมาตรา ๑๖)

๓) กำหนดให้คณะกรรมการอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนา (คณะกรรมการฯ) พิจารณา ถึงความจำเป็นในการจัดตั้งสมาชิกอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาประจำจังหวัด (สมาชิกฯ) ซึ่งในกรณีที่ คณะกรรมการฯ เห็นว่าจังหวัดใดมีความจำเป็นอย่างยี่งที่จะจัดตั้งสมาชิกฯ คณะกรรมการฯ อาจให้ผู้ว่าราชการ จังหวัดสำรวจความพร้อมของภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ที่เกี่ยวข้อง ในการดำเนินการจัดตั้งสมาชิกฯ และให้คณะกรรมการฯ ประกาศให้จังหวัดนั้นมีสมาชิกฯ ตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๑๗)

๔) กำหนดให้มี “คณะกรรมการสมาชิกอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาประจำจังหวัด” คณะหนึ่ง เพื่อทำหน้าที่บริหารสมาชิกอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาประจำจังหวัด จำนวนไม่เกิน ๒๑ คน ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานกรรมการ และกรรมการอื่นซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วย กรรมการโดยตำแหน่งจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้แทนของวัดในจังหวัด ผู้แทนองค์กรทางศาสนา ผู้แทน

สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้แทนสถาบันอุดมศึกษา ผู้แทนองค์กรเอกชน และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ โดยให้สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดเป็นกรรมการและเลขานุการ (ร่างมาตรา ๑๘)

๕) กำหนดให้เจ้าคณะจังหวัดฝ่ายมหานิกายและเจ้าคณะจังหวัดฝ่ายธรรมยุต เป็นที่ปรึกษาสมัชชาอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาประจำจังหวัด (ร่างมาตรา ๑๙)

๖) กำหนดให้สมัชชาอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาประจำจังหวัด มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) ดำเนินการตามนโยบายและแนวทางทางการอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาในจังหวัด

(๒) จัดทำแผนการส่งเสริมของพุทธศาสนิกชนในจังหวัดในการมีส่วนร่วมพัฒนากิจการพระพุทธศาสนาของจังหวัด ตลอดจนสนับสนุนกิจการของคณะสงฆ์

(๓) จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพุทธศาสนิกชนในการประกอบกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา

(๔) ประสานความร่วมมือระหว่างส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ องค์กรทางพระพุทธศาสนา ภาคเอกชนและภาคประชาชน ในการดำเนินกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา

(๕) ระดมทุนเพื่อสนับสนุนกองทุนเพื่อการอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนา

(๖) ประเมินผลการดำเนินการตามนโยบายและแนวทางทางการอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนา

(๗) จัดทำรายงานผลการดำเนินงานประจำปีเสนอต่อคณะกรรมการอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนา

(ร่างมาตรา ๒๐)

๗) กำหนดให้นำบทบัญญัติตามร่างมาตรา ๑๒ ซึ่งกำหนดหลักการเกี่ยวกับองค์ประชุม การปฏิบัติหน้าที่แทนประธานกรรมการ และการออกเสียงในที่ประชุม และร่างมาตรา ๑๓ ซึ่งกำหนดหลักการเกี่ยวกับการตั้งคณะกรรมการและคณะทำงาน ของคณะกรรมการอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนา มาบังคับใช้กับคณะกรรมการสมัชชาอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาประจำจังหวัด โดยอนุโลม (ร่างมาตรา ๒๑)

๖. การอุปถัมภ์พระพุทธศาสนา (หมวด ๓)

๑) กำหนดให้มี “กองทุนเพื่อการอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนา” เพื่อประโยชน์ในการอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาแห่งชาติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักธรรมของพุทธศาสนิกชน สนับสนุนการศาสนศึกษา การศาสนสงเคราะห์ การเผยแผ่ การสาธารณูปโภค หรือการสาธารณสงเคราะห์ของวัดในพระพุทธศาสนา รวมทั้งสนับสนุน การดำเนินการของสมัชชาอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาประจำจังหวัด โดยกองทุนประกอบด้วยเงินและทรัพย์สิน ดังต่อไปนี้

(๑) เงินและทรัพย์สินที่ได้รับการบริจาคจากวัดหรือพุทธศาสนิกชน

(๒) ดอกผลและประโยชน์ของกองทุน

(ร่างมาตรา ๒๒)

๒) กำหนดให้มีคณะกรรมการบริหารกองทุนเพื่อการอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนา คณะหนึ่ง ประกอบด้วย ประธานกรรมการและกรรมการอื่นอีกไม่เกินจำนวน ๘ คน ทั้งนี้ คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ วิธีการได้มา วาระการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่งของประธานกรรมการและกรรมการ ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนากำหนด (ร่างมาตรา ๒๓)

๓) กำหนดให้ผู้บริจาคเงินให้แก่กองทุนเพื่อการอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนา มีสิทธินำจำนวนเงินที่บริจาคไปหักเป็นค่าลดหย่อนหรือรายจ่ายตามประมวลรัษฎากร (ร่างมาตรา ๒๔)

๗. การคุ้มครองพระพุทธศาสนา (หมวด ๔)

๑) กำหนดให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติจัดให้มี พระวินยาธิการทนายความหรือผู้มีวิชาชีพอทางกฎหมาย กรรมการสมัชชาอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาประจำจังหวัด และเจ้าหน้าที่สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเข้าร่วมฟังการสอบปากคำของพนักงานสอบสวน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในกรณีที่พระภิกษุสงฆ์หรือสามเณรถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญา หรือถูกจับกุม และพระภิกษุสงฆ์หรือสามเณรถูกกล่าวหาตั้งกล่าวได้ร้องขอ (ร่างมาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง)

๒) กำหนดสำหรับกรณีที่พระภิกษุรูปใดที่ถูกจับโดยต้องหาว่ากระทำความผิดทางอาญา โดยมีกรณีถ้า

- พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการมีความเห็นว่า ไม่เห็นสมควรให้ปล่อยชั่วคราวและเจ้าอาวาสแห่งวัดที่พระภิกษุรูปนั้นสังกัดไม่รับมอบตัวไปควบคุม หรือ

- พนักงานสอบสวนไม่เห็นสมควรให้เจ้าอาวาสรับตัวไปควบคุม หรือ

- พระภิกษุรูปนั้นมิได้สังกัดในวัดใดวัดหนึ่ง

ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองสิทธิความเป็นพระภิกษุตามพระวินัยและกฎหมาย จึงกำหนดให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการต้องขอความเห็นชอบจาก “พระภิกษุผู้ปกครอง” ของพระภิกษุที่ถูกกล่าวหาว่า จะส่งมอบพระภิกษุนั้นให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติหรือสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดให้เป็นผู้รับมอบตัวหรือดำเนินการจัดหาที่พำนักให้ในระหว่างการสอบสวนของพนักงานสอบสวนหรือจนกว่าการพิจารณาคดีของศาลจะถึงที่สุด โดยไม่ต้องสละสมณเพศ

(ร่างมาตรา ๒๕ วรรคสอง)

๓) กำหนดสำหรับกรณีที่พระภิกษุต้องโทษจำคุก กักขังหรือขังตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ หรือศาลฎีกา ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจหน้าที่ปฏิบัติการให้เป็นไปตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล โดยต้องดำเนินการจัดหาสถานที่พำนักหรือมอบให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติหรือสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดในการจัดหาที่พำนักแทนการจำคุก กักขัง หรือขัง ให้พระภิกษุนั้น โดยไม่ต้องให้สละสมณเพศจนกว่าจะมีคำพิพากษาของศาลฎีกาหรือคดีถึงที่สุด และรายงานให้ศาลทราบถึงสถานที่พำนักนั้น (ร่างมาตรา ๒๕ วรรคสาม)

๔) กำหนดให้พระภิกษุหรือสามเณรที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญามีสิทธิขอความช่วยเหลือจากกองทุนเพื่อการอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาในการจัดหาทนายความเพื่อช่วยเหลือในการดำเนินคดี (ร่างมาตรา ๒๖)

ผู้ที่เกี่ยวข้อง

๑. นายกรัฐมนตรี
๒. ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี
๓. ปลัดกระทรวงการคลัง
๔. ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ
๕. ปลัดกระทรวงมหาดไทย
๖. ปลัดกระทรวงยุติธรรม
๗. ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม

๘. ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
๙. อัยการสูงสุด
๑๐. ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ
๑๑. อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์
๑๒. นายกสภานายความ
๑๓. ผู้แทนมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๑๔. ผู้แทนมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๑๕. เลขาธิการมหาเถรสมาคม
๑๖. ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
๑๗. ผู้ว่าราชการจังหวัด
๑๘. เจ้าคณะจังหวัดฝ่ายมหานิกาย
๑๙. เจ้าคณะจังหวัดฝ่ายธรรมยุต
๒๐. ผู้แทนองค์กรทางพระพุทธศาสนา
๒๑. ผู้แทนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
๒๒. ผู้แทนจากองค์กรภาคเอกชนหรือภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้อง
๒๓. พุทธศาสนิกชน
๒๔. ประชาชนที่นับถือศาสนาอื่น หรือมิได้นับถือศาสนาใด
๒๕. ประชาชนทั่วไป

ประเด็นเพื่อรับฟังความคิดเห็น

๑. ท่านเห็นด้วยกับการให้มีกฎหมายการส่งเสริมพุทธศาสนิกชนในการอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาตามร่างพระราชบัญญัตินี้ เพื่อให้เป็นไปอย่างสอดคล้องกับบทบัญญัติที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยรับรองไว้หรือไม่ อย่างไร

๒. ท่านเห็นด้วยกับการหลักการทั่วไปซึ่งกำหนดให้รัฐและพุทธศาสนิกชนต้องร่วมกันอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนา ตามร่างมาตรา ๕ หรือไม่ อย่างไร

๓. ท่านเห็นด้วยกับการกำหนดให้มี “คณะกรรมการอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนา” ซึ่งมีการกำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการตามร่างมาตรา ๖ หรือไม่ อย่างไร

๔. ท่านเห็นด้วยกับการกำหนดให้คณะกรรมการอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนามีอำนาจหน้าที่ตามร่างมาตรา ๑๑ การกำหนดหลักการเกี่ยวกับการประชุมตามร่างมาตรา ๑๒ และการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงาน ตามร่างมาตรา ๑๓ หรือไม่อย่างไร

๕. ท่านเห็นด้วยกับการกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม วาระการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง (ตามร่างมาตรา ๗ - ร่างมาตรา ๑๐) ของกรรมการอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นกรรมการผู้แทนจากองค์กรทางพระพุทธศาสนาตามร่างมาตรา ๖ (๔) และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามร่างมาตรา ๖ (๕) หรือไม่ อย่างไร

๖. ท่านเห็นด้วยกับการกำหนดให้ “สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ” ทำหน้าที่เป็นหน่วยธุรการ และรับผิดชอบงานการประชุมของคณะกรรมการชุดต่าง ๆ ตามตามร่างมาตรา ๑๔ หรือไม่ อย่างไร

๗. ท่านเห็นด้วยกับการกำหนดให้มี “สมัชชาอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาประจำจังหวัด” ซึ่งมีการกำหนดกระบวนการต่าง ๆ ตามร่างมาตรา ๑๕ - ร่างมาตรา ๑๗ และกำหนดอำนาจหน้าที่ของสมัชชาฯ ตามร่างมาตรา ๒๐ หรือไม่ อย่างไร

๘. ท่านเห็นด้วยกับการกำหนดให้มี “คณะกรรมการสมัชชาอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาประจำจังหวัด” โดยมีการกำหนดองค์ประกอบ และหลักเกณฑ์อื่นที่เกี่ยวข้อง ตามร่างมาตรา ๑๘ หรือไม่ อย่างไร

๙. ท่านเห็นด้วยกับการกำหนดให้มี “กองทุนเพื่อการอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนา” โดยมีการกำหนดวัตถุประสงค์ เงินและทรัพย์สินของกองทุน องค์ประกอบและหลักเกณฑ์อื่นที่เกี่ยวข้อง และการนำเงินที่บริจาคเข้ากองทุนมาหักเป็นค่าลดหย่อนภาษี ตามร่างมาตรา ๒๒ - ร่างมาตรา ๒๔ หรือไม่ อย่างไร

๑๐. ท่านเห็นด้วยกับการกำหนดให้พระภิกษุหรือสามเณรได้รับความคุ้มครองและความช่วยเหลือ ในกรณีที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดทางอาญา ตามร่างมาตรา ๒๕ - ร่างมาตรา ๒๖ หรือไม่ อย่างไร

๑๑. ท่านมีความเห็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับร่างพระราชบัญญัตินี้หรือไม่ อย่างไร

นางสาวจิรารัตน์ จันทรัตน์
 นิติกรชำนาญการพิเศษ
 กลุ่มงานบริการเอกสารอ้างอิง
 สำนักกฎหมาย ๑